

Förskolornas plan mot diskriminering och kränkande behandling

2016-09-02

Inledning

Planen mot diskriminering och kränkande behandling handlar om att främja barns lika rättigheter och möjligheter i förskolan, att skapa en förskola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. En trygg miljö i förskolan är en förutsättning för att barn ska kunna utvecklas. Från och med 1 januari 2009 regleras likabehandlingsarbetet i två regelverk, diskrimineringslagen och 14 a kap. i skollagen. Lagarna förbjuder diskriminering och kränkande behandling, och ställer krav på att verksamheten bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns lika värde och möjligheter samt för att förebygga trakasserier och kränkande behandling. På förskolan skall vi arbeta för alla barns lika värde och rättigheter oavsett

- kön
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionshinder
- sexuell läggning
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- ålder

”1. Konventionsstaterna skall respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess föräldrars eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, handikapp, börd eller ställning i övrigt.”

”2. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro.”

Utdrag ur FN:s konvention om barnets rättigheter, artikel 2

”En viktig uppgift för verksamheten är att grundlägga och förankra de värden som vårt samhällsliv vilar på. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan skall hålla levande i arbetet med barnen.”

”Förskolan skall uppmuntra och stärka barnens medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Verksamheten skall präglas av omsorg om individens välbefinnande och utveckling.”

Utdrag ur Lpfö98

Definition

Diskriminering

är när ett barn blir särbehandlat eller sämre behandlat än andra barn på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck samt ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt. Med direkt diskriminering menas att ett barn behandlas sämre än andra barn. Men man kan också diskriminera genom att behandla alla lika. Det är det som kallas indirekt diskriminering.

Diskriminering är förbjudet oberoende av orsak och oberoende av om det är fråga om direkt eller indirekt diskriminering. Lagen innebär också att barnen får ett lagligt skydd mot annan kränkande behandling.

Trakasserier

är uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck samt ålder.

Kränkande behandling

är uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att barnets värdighet kränks. Exempel på detta kan vara;

- Fysiska (slag, knuffar)
- Verbala (hot, svordomar, öknamn)
- Psykosociala (utfrysning, grimaser, alla går när man kommer)
- Texter och bilder (teckningar, lappar, fotografier)

Både vuxna och barn kan göra sig skyldiga till trakasserier eller kränkande behandling. Man behöver inte ha haft någon elak avsikt för att göra sig skyldig till diskriminering eller trakasserier. Det är effekten som avgör.

Vi accepterar inte några former av kränkande behandling. Det är all personals skyldighet att vara mycket tydlig i markeringar när det gäller kränkande ord och handlingar. Vi skall reagera direkt och tydligt. När föräldrar eller andra vuxna finns i förskolan gäller Förskolans plan mot diskriminering och kränkande behandlingsplanen även för dem.

Vår Vision

På vår förskola skall varje barn känna trygghet, utveckla sin egen identitet och känna sig respekterade. Vi är alla olika men lika mycket värda. Barnen ska utvecklas och lära utifrån sina egna förutsättningar och behov i nära samarbete med hemmet.

Vår syn på barn

- Barn är unika individer och utvecklas i sin egen takt.
- Barn är kompetenta med egna kunskaper och erfarenheter.
- Barn är ärliga och uppriktiga. Går rakt på och visar sina känslor.
- Barn är empatiska, sociala och hjälpsamma.
- Barn är nyfikna, vetgiriga och vill lära.
- Barn har idéer och tankar.
- Barn är aktiva och kreativa, har fantasi och är påhittiga.
- Barn tar initiativ och är lekfulla.
- Barn är positiva.
- Barn har rätt till respektfullt bemötande.
- Alla barn är lika mycket värda.

Ur Malung-Sälens förskolors pedagogiska deklaration

Mål

För att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling arbetar vi i den dagliga verksamheten utifrån följande målsättningar:

- Alla på vår förskola ska känna sig trygga, sedda och bekräftade.
- Alla ska veta och känna att pedagogerna finns där för barnens skull.
- Alla ska möta kompetenta pedagoger som tar varje individ på allvar.
- Alla ska känna sig delaktiga i vad som händer på förskolan.
- Ingen ska behöva vara rädd för någon annan.
- Ingen ska behöva känna sig utanför eller ensam.
- Alla har ett positivt kroppsspråk och språkbruk.
- Alla som vistas på förskolan ska visa respekt och omtanke gentemot varandra.
- Alla pedagoger ska ha en god kontakt med föräldrar.

Till dig som förälder

Om du misstänker att ditt eller något annat barn utsätts för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning eller funktionshinder eller annan kränkande behandling skall du alltid prata med personalen.

Det kan vara svårt att ta till sig att ens eget barn diskriminerar, trakasserar eller kränker andra barn men även i detta fall är det viktigt att prata med personalen. Alla måste ta gemensamt ansvar och arbeta för barnens trygghet och samhörighet.

Som vuxen har vi en skyldighet att ingripa när vi ser ett kränkande beteende. Om vi inte gör det kan det tolkas som att vi accepterar beteendet.

Arbetsätt

Främjande

- För att skapa en god atmosfär lyfts varje barn fram i goda sammanhang.
- Pojkar och flickor ges lika stort utrymme och inflytande.
- Böcker och annat material som speglar olika familjebilder eller minoriteter används.
- Verksamheten planeras så att alla barn kan delta.

Förebyggande

- Pedagogerna är alltid i närheten där barnen finns.
- Vi ska vara positiva förebilder för barnen i deras sociala utveckling. Vi ska uppmuntra och berömma barnen när de visar omsorg och hjälpsamhet mot varandra och mot vuxna.
- Vi har ett övergripande ansvar för alla barn. Alla vuxna tar aktivt avstånd från och motverkar alla former av rasism, trakasserier, diskriminering och kränkningar. Det är all personals skyldighet att vara tydliga i markeringar när det gäller kränkande eller diskriminerande ord och handlingar. Vi skall reagera direkt och tydligt.
- Vi arbetar kontinuerligt med hantering av konflikter, att barnen ska förstå och respektera rättigheter, skyldigheter och hur man bemöter varandra och varandras olikheter. Ge barnen strategier hur de ska göra om och när de känner sig kränkta eller ser att någon annan blir kränkt
- Vi ska regelbundet observera samspel mellan barnen, mellan barn och vuxna och vuxna emellan. Observationerna läggs som grund för det fortsatta arbetet med att förebygga kränkningar samt agerande om kränkningar uppstår. Observationer ska även användas som grund för diskussioner kring vårt förhållningssätt och vår barnsyn.
- Utvecklingssamtal erbjuds varje termin

Kartläggningsmetod

Kartläggning sker kontinuerligt av pedagogisk personal på varje avdelning

- är observanta på vad barnen uttrycker sig i lek, samtal och bild
- observerar barnen och barngruppen med fokus på det sociala samspelet
- kartlägger inne och utemiljön utifrån riskfaktorer
- gör barnintervjuer om barnens trivsel på förskolan
- dokumenterar händelser i gruppen och på individnivå

Efter kartläggning görs en analys och utifrån den bestäms lämpliga åtgärder och ansvariga för dessa.

Riktlinjer om kränkningar kommer till personalens kännedom

Personalen är skyldig att agera så snart kännedom om att ett barn/vuxen känner sig utsatt för trakasserier eller annan kränkande behandling. Personalen ska utreda och dokumentera vad som hänt och vidta de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta kränkningar. Kännedom kan bygga på egna observationer, barns berättelser, föräldrars eller andra vuxnas berättelser.

A. När personalen ser:

1. Avbryta situationen
2. Eventuella samtal med barnen/vuxna
3. Samtal med all pedagogisk personal på avdelningen
4. Observation av den sociala situationen på förskolan
5. Samtal med vårdnadshavare för att få reda på om barnet berättat något hemma
6. Åtgärd. Vad/hur gör vi? Se ”*Fortsatta åtgärder*”
7. Samtal med vårdnadshavare (Så här arbetar vi nu.)

B. När föräldrar berättar eller när barnet berättar eller visar:

1. Observation av barnets sociala situation på förskolan
2. Samtal med vårdnadshavare, barnet och ev. andra inblandade barn/vuxen
3. Samtal/förankra hos all berörd pedagogisk personal och vid behov även specialpedagog och förskolechef
4. Åtgärd. Vad/Hur gör vi? Se ”*Fortsatta åtgärder*”
5. Samtal med vårdnadshavare (Så här arbetar vi nu.)

C. När barn kränker barn:

1. Avbryt situationen
2. Samtala med barnen kring aktuell händelse.
3. Observera berörda barn
4. Samtal/förankra hos all berörd pedagogisk personal och vid behov även specialpedagog och förskolechef
5. Åtgärd. Vad/Hur gör vi? Se ”*Fortsatta åtgärder*”
6. Samtal med vårdnadshavare (Så här arbetar vi nu.)

D. När vuxen kränker barn:

1. Avbryt situationen
2. Ta upp enskilt med den vuxna vad du reagerat på
3. Informera omgående förskolechef
4. Förskolechefen tar omgående kontakt med vuxen för att komma åt problemet och tillsammans komma överens om hur man ska gå vidare

E. När vuxen kränker vuxen:

1. Avbryt situationen
2. Samtal med de inblandade
3. Vid behov kontakta förskolechef

Fortsatta åtgärder för situationer under A, B OCH C

1. Utse en ansvarig pedagogisk personal. Viktigt att dokumentera åtgärder som görs.
2. Arbeta enskilt med det berörda barnet. Till exempel att stärka och lyfta fram det berörda barnets sociala plats i gruppen.
3. Arbeta med hela barngruppen. Till exempel genom tema arbeten, läsa böcker, se film som handlar om vänskap.
4. Uppföljning i arbetslaget. Varje vecka på avdelningsmöte.
5. Uppföljning med förälder inom tre veckor. Är problemet löst är åtgärden klar.
6. Förankra hos specialpedagog och förskolechef i samråd med vårdnadshavare och personal.
7. Arbetslaget utvärderar. Vad fungerade vad fungerade inte?
Vad ska vi tänka på om det upprepar sig?
8. Utvärdering tillsammans med vårdnadshavare.

Fortsatta åtgärder för situationer under D och E

1. Förskolechef följer upp genom samtal med berörd vuxen utifrån överenskommen tidsperiod. Viktigt att dokumentera åtgärder som görs.
2. Förskolechef har särskilt ansvar för att följa upp och att utvärdera samspelet på aktuell avdelning/förskola under ett år framåt.

Utvärdering

Planen utvärderas på planeringsdag. Avdelningen gör en kartläggning & nulägesanalys samt mål och åtgärder.

// Förskolechefer och personal inom förskolor i Malung- Sälens Kommun

Bilaga

Litteraturtips - barnböcker utifrån planen mot diskriminering och kränkande behandling

På förskolan ska vi arbeta förebyggande för att förhindra diskriminering och trakasserier. Litteratur är ett viktigt redskap i det arbetet. Den här listan är bara några exempel på barnböcker som på något sätt är kopplade till de olika diskrimineringsgrunderna. De kan fungera enbart för att ”bredda vyer” och eller som diskussionsunderlag. Biblioteket hjälper också gärna till att hitta böcker utifrån olika teman.

Böcker med genusperspektiv, berättelser som bryter mot stereotypa könsroller:

- Gunilla Bergström: **Alfons och Milla, Är du feg Alfons Åberg** mfl
Alla känner Alfons, en alldeles vanlig kille som inte gillar att slåss och gärna leker med sin tjejkompis Milla.
- Quentin Blake: **Fru Sunesson kör så det ryker**
En halsbrytande färd med den fartiga fru Sunesson.
- Lena Frölander-Ulf: **Sagan om prinsessan Bulleribång**
Prinsessan ska precis gifta sig när hennes prins blir bortrövad. Hon får ge sig ut i världen och rädda honom.
- Cornelia Funke: **Riddare utan namn**
Prinsessans bröder retar henne för att hon är svag – men vem räddar vem till slut?
- Lotta Geffenblad: **Astons stenar**
Aston är en väldigt omhändertagande liten hund-kille, han tar hand om alla ensamma stenar han hittar- men de blir lite för många.
- Per Gustavsson: **Så gör prinsessor, När prinsessor fyller år** och **När prinsessor tar semester**
Prinsessor kan minsann vara söta och finklädna och samtidigt dräpa drakar eller spela hockey.
- Ann Gutman: **Puss, Kram**
Två småbarnsböcker med pappor mammor som pussar sina små.
- Anna Hedwall: **Sandalerna**
Vad händer när lillebror ärver storasysters rosa sandaler?
- A Jacobsson & S Ohlsson: **Ful-Otto**
Ful-Otto är elak, bråkig och hatar tjejer, men så får han Emelie som granne
- Titti Knutsson. **Händig Hanna lagar bilen, Händig Hanna och bondgården** och **Händig Hanna lagar pappa**
Hanna är en driftig, självsäker tjej som kan fixa det mesta.
- Thierry Lenain: **Har Loppa snopp?**
Är De Med Snopp verkligen tuffare än Dom Utan Snopp?
- Pija Lindenbaum: **Kenta och Barbisarna**
Kenta är bra på att skjuta mål, men idag vill han faktiskt leka med sin Barbie.
Men får han vara med tjejerna?
- Andreas Palmaer: **Cirkus Bestivus**
En bok om att göra det man är bra på – oavsett om man är kille eller tjej
- Siri Reuterstrand: **Ellis går till tandläkaren, Ellis blir mörkrädd, Ellis kommer bort, Ellis får ett syskon** och **Ellis nya vän.**
Det är små böcker om ett litet barns vardag. Om Ellis är en pojke eller flicka anges dock inte, det är upp till läsaren.
- Anna Clara Tidholm **Alla får åka med**

En bok för mindre barn. Flickan kör lastbilen och alla får åka med på flaket.

- J och T Wieslander: **Mamma Mu cyklar, Mamma Mu bygger koja** mfl
Mamma Mu är en både fartig och tankfull ko som går sin alldeles egna väg
- Martin Widmark. **Sjörövar-Rakel och kapten Snorfinger, Riddar-Rakel och de tre stordåden, Mirakel-Rakel rekordmamma** och **Racer-Rakel och fångarna i svinstian**
Rakel är en fartig tjej med stor fantasi som hittar på äventyr tillsammans med sina kompisar med lite annorlunda roller och slut än i de klassiska sagorna

Böcker som bryter mot hetero- och kärnfamiljsnormen, dvs visar att familjer och relationer kan se annorlunda ut:

- Gunilla Bergström: Böckerna om **Alfons Åberg**
Alfons bor med sin pappa
- Marie Bosson Rydell: **Kråkes familjer**
Faktabok för barn om olika familjer
- Anita Jeram: **Tre små sockergryn**
Mamma Kanin, kaninungen Sune, Fröken Mus och Lilla Ankan är en lycklig familj – fast de är så olika
- Åsa Karsin: **Värsta prutten Lolly!**
Lolly är en galen tjej med två pappor. Hon har just lärt sig prutta med armhålan, men det passar sig inte alltid
- Pija Lindenbaum: **Lill- Zlatan och morbror Raring**
En berättelse om svartsjuka. Ellas favortimor-bror träffar en ny kille
- Pija Lindenbaum: **Else-Marie och småpapporna**
En bok om att familjer kan se väldigt olika ut. Else Maris inte *en* pappa, utan tio pyttesmå
- A Lundborg & M Tollerup Gokavic: **Malins mamma gifter sig med Lisa**
En skildring av hur en familj med två ”mammor” kan fungera i praktiken

Böcker om barn i andra länder och barn med annan etnicitet och religion i Sverige:

- Emma Adbåge: **Hämta Joel**
En bok om adoption
- Gunilla Bergström: **Alfons och Soldatpappan**
Alfons Åberg får en ny kompis och hans pappa har upplevt krig på riktigt
- Niki Daly: **Kwela Jamela- Afrikas drottning, Kwela Jamela och Julia** och **Kwela Jamela var är du?**
Härliga bilderböcker om en tuff liten sydafrikansk tjej som hittar på bus
- Niki Daly: **Söta Salma**
Rödluvan och Vargen-tema från Sydafrika
- Christian Epanya: **Papa Dipo Taxi**
Många möten sker i Papa Dipo Taxi. En färgsprakande berättelse från Afrika
- Ingvor Goyeryd: **Pyret får en lillebror, Pyret åker till Indien, och Pyret börjar skolan**
Pyret är adopterad från Indien och ser annorlunda ut jämfört med sina föräldrar och de andra barnen
- Gunna Grähs: **Tutu och tant Kotla** och **Syrma och Tocke Broms**
Små enkla som handlar om möten mellan olika människor och olika kulturer i förorten
- Rindert Kromhout: **Lilla Åsnan och pappa, Lilla Åsnan och födelsedagspresenten**

Egentligen helt vanliga vardagsberättelser med Lilla Åsnan i huvudrollen, men ett bra diskussionsämne är Mamma Åsnas heltäckande klädsel

- Viveka Sjögren: **Den andra mamman**
En bok om att hitta nya sidor hos sig själv och hur krångligt det kan vara att göra något så enkelt som åka buss om man är ny i Sverige
- Viveka Sjögren **Den dagen**
En bok om krig, rasism och flyktingar – ett tungt tema som med ett fågelperspektiv anpassas till barn och blir en fantastisk men sorglig liten bok
- Eva Susso: **Rita**
Rita bor i Sverige men längtar efter farmor i Gambia som hon aldrig träffat
- Siv Widerberg: **Räkna med Tvillingarna**
En räknesaga från 1-10 med en multikulturell familj i huvudrollen

Böcker om barn med funktionsnedsättning:

- Jens Ahlbom: **Jonatan på Måsberget**
Alla de andra barnen har vingar och kan flyga –men inte Jonatan
- Gunilla Bergström: **Ramsor och Tramsor med Bill och Bolla** och **Tokigt och klokt med Bill och Bolla**
Bills lillasyster är inte alls som andra barn
- Inger Sandberg: **En fin dag för Johan**
Johan är en pojke med svår allergi
- Jeanne Willis: **Detta är Susanna**
Susanna är en vanlig tjej som leker och busar – fast hon är rull-stolsburen. Det får man inte veta förrän på sista bilden i boken

Övriga tips – utifrån barns rättigheter och behov

På förskolan ska vi arbeta förebyggande för att förhindra diskriminering och trakasserier

Mycket bra material finns att hitta på:

- Raddabarnen.se
Bl.a. ”olika men lika”
Består av teman om Barnkonventionen, värdegrunden, delaktighet och inflytande, mångfald och jämställdhet. Alla delarna är utformade för att det ska bli så enkelt som möjligt att arbeta med Barnkonventionen.
- Unisef.se
”Barnkonventionen i en låda”
Ett material med 9 häften med övningar för barn och vuxna
- Olika.nu
Bl.a. normkritiska böcker
- Musen Marius
Ett samtalsmaterial att arbeta med barn kring känslor, vänskap mm
- På appstore finns många spel, böcker att ladda ner bl.a. ” Alla barns rätt”